

Förstudie - Postcovid

Region Västmanland

Förstudie
Mars 2023

Louise Tornhagen

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
2.	Resultat	5
3.	Sammanfattning	11

1

Inledning

Inledning

Bakgrund

I dagsläget är det fortsatt svårt att bedöma följderna av pandemin. I mitten av juni 2021 hade ca 1 miljon svenskar insjuknat i covid-19. WHO beräknar att mellan 5–20 procent av de som haft covid-19 får postcovid eller kommer att drabbas av kvarstående symtom. Vilket typ av vård dessa kommer behöva är fortsatt svårt att förutspå, och trots flera studier kvarstår en stor osäkerhet inom området. Det kommer att krävas ett stort planeringsarbetet från hälso- och sjukvården för omfattande och långvariga rehabiliterande insatser för postcovid.

Socialstyrelsens har tagit fram ett planerings- och kunskapsstöd vid planering av rehabilitering och eftervård i samverkan med beslutsfattare på olika vårdnivåer.

Efter genomförd temagranskning 2021 är det angeläget att ha fortsatt fokus på situationen i regionen utifrån pågående pandemi. Postcovid är en problematik som ännu inte är kartlagd och omfattningen återstår att se.

Revisorerna har uppdragit åt PwC att genomföra en förstudie för att beskriva situationen i regionen som underlag för beslut om eventuell fördjupad granskning.

Syfte och frågeställningar

Förstudien syftar till att vara en fördjupad risk- och väsentlighetsanalys inom området och att revisorerna ska få ett underlag för att kunna ta beslut om behov av eventuell fördjupad granskning ska genomföras inom området.

Förstudien innefattar följande tre områden:

- Kartläggning av situationen i regionen, bl a utifrån antalet bekräftade fall med postcovid, och jämförelse med andra regioner utifrån befintlig statistik.
- Hur ser hantering, mottagning och samordning av patienterna ut, utifrån bl a organisering och resurstilldelning?
- Vilket fokus har området i regionens verksamhetsplanering?

Avgränsning

Förstudien begränsas till regionstyrelsen och övergripande beskrivning/kartläggning utifrån frågeställningarna ovan.

Metod

Genomgång av dokumentation samt intervju med vårdval primärvård och överläkare vid medicinkliniken.

2

Resultat

Inledande iakttagelser

Iakttagelser

Postcovid är en diagnos som tillkommit under covid-19-pandemin. Postcovid kan drabba personer som haft en svårare covid-19-infektion och behövt vård på sjukhus, men också personer som har haft mildare besvär och inte behövt söka vård. Även barn kan få postcovid.

Postcovid (postinfektiöst tillstånd efter genomgången infektion med Covid-19) definieras som ett tillstånd med kvarstående symtom mer än 3 månader efter genomgången covidinfektion.

Kliniska bilden kan vara mångskiftande men innehåller oftast andningsbesvär/dyspné, trötthet, hjärntrötthet och lukt-smakbortfall. Postcovid är en kriteriediagnos som är förenad med osäkerhet i många fall. Det råder ofta avgränsningssvårigheter gentemot andra tillstånd som kan ge liknande klinisk bild, exempelvis utmattningssyndrom.

Nästan alla patienter blir väsentligt förbättrade på sikt, de flesta helt återställda. Det saknas specifik behandling för postcovid och råder oenighet kring patofysiologiska mekanismer.

Myndigheten för Vård- och omsorgsanalys har på uppdrag av regeringen kartlagt regionala skillnader i vården och omsorgen av patienter med postcovid under 2022. Det har resulterat i två rapporter *Postcovid under utredning* och *Postcovid i praktiken*.

Rapporten *postcovid i praktiken* visar att ungefär hälften av regionerna hade en postcovidmottagning vid tid för rapporten. Vidare framgick att flera såg över organiseringen utifrån patientunderlag. Basen beskrivs vara primärvården och därefter varierade mottagningens inriktning mellan rehabilitering och utredning.

Hur ser hantering, mottagning och samordning av patienterna ut, utifrån bl a organisering och resurstilldelning? 1(2)

Iakttagelser

Under februari 2021 gav medicinsk stabschef inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen medicinkliniken Västerås i uppdrag att ta fram ett förslag på hur en utredningsenhet post covid kunde drivas.

Under våren 2021 återkom medicinkliniken med ett förslag på hur en enhet för denna patientgrupp kunde organiseras. Förslaget föregicks av studiebesök på andra regioners enheter och omvärldsspaning. Förslaget presenterades för representanter för hälso- och sjukvårdsförvaltningen, primärvården, rehabiliteringsmedicin, infektionskliniken.

Region Västmanland startade under maj 2021 en mottagning som fick namnet utredningsenhet post covid även kallad UPC. UPC har organisatoriskt varit en del av medicinkliniken Västmanlands sjukhus Västerås och bedrivits i samarbete med rehabiliteringsmedicin och primärvården.

Inför starten av UPC togs ett samverkansavtal fram mellan UPC och primärvården. Förslag som förankrades med berörda parter var att primärvården fortsatt skulle genomföra basutredningar och sjukskrivningar av dessa patienter. Det tydliggjordes vad en basutredning skulle innehålla samt ingång för digital remiss.

UPC:s inriktning har varit utredning medan rehabilitering av patienter har hanterats av primärvården. Kompetenser i teamet har varit specialistläkare inom bland annat kardiologi, internmedicin, arbetsterapeut och fysioterapeut. Även andra specialiteter har funnits tillgängliga för kollegiala konsultationer såsom radiolog, infektionsläkare och fysiolog.

UPC tog under tiden mottagningen var i drift emot 165 remisser från framförallt primärvården. Ungefär hälften av patienterna har kallats för bedömning hos läkare, de flesta även till arbetsterapeut och fysioterapeut. Ett antal remisser har direktbesvarats med klinisk rådgivning, och fortsatt hantering har skett i primärvården.

Hur ser hantering, mottagning och samordning av patienterna ut, utifrån bl a organisering och resurstilldelning? 2(2)

Iakttagelser

Patienter remitteras enbart från primärvården via ifylld digital remiss där viss basalutredning inklusive undersökningar, lungröntgen och labutredning. Det var också ett krav att minst tre månader ska ha förflutit. Symtomen som patienterna sökte för skulle vara nytillkomna efter genomgången covid-19.

Enligt intervju med ansvarig läkare vid UPC har nästan alla förbättrats över tid och kunnat remitteras åter till primärvården. Några enstaka har gått vidare till rehabiliteringsmedicin eller internmedicinska subspecialiteter.

Bedömningen är att de basutredningar som genomförts i primärvården har varit tillräckliga, och har i de flesta fall inte föranlett någon ytterligare undersökning (radiologiska eller fysiologiska).

Under sommaren och hösten 2022 sågs en kraftig nedgång i antalet remisser till UPC. Bedömningen som har gjorts är att det finns tillräcklig kompetens i primärvården för att hantera patienter med postcovid. Region Västmanland har därför i samförstånd med berörda parter inom vårdvalsrådet valt att avveckla UPC. Den sista remissen togs emot i november 2022, och patienter hanterades fram till årsskiftet 2022/2023.

Allt fler regioner väljer likt Region Västmanland att avveckla sina mottagningar för postcovid, och istället enbart hantera dessa patienter i primärvården. Vid behov remitteras de vidare till andra specialiteter.

För UPC erhöll medicinkliniken under 2022 ett anslag på sammanlagt 2.000 tkr som skulle täcka kostnader för personal med 1.300 tkr samt för lab, röntgen samt övriga verksamhetskostnader med 700 tkr.

Primärvården har inte tagit del av någon resursförstärkning för att hantera patienter med postcovid.

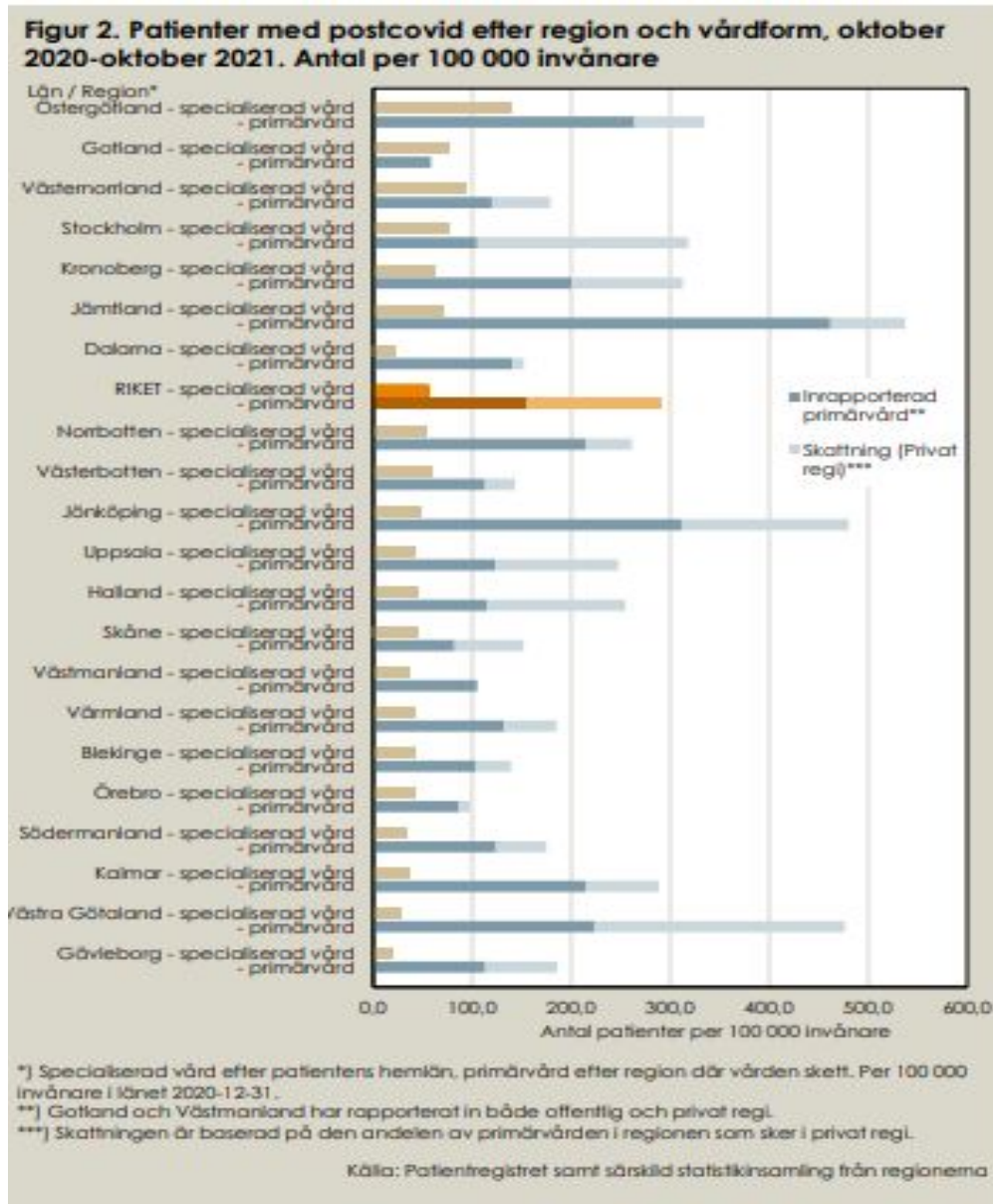
Kartläggning av situationen i regionen, bl a utifrån antalet bekräftade fall med postcovid, och jämförelse med andra regioner utifrån befintlig statistik.

Om statistik

- Enligt vård och omsorgsanalys rapport om *postcovid i praktiken* har det funnits olika definitioner kring vad postcovid är. En konsekvens av olika definitioner är att det omfattar till viss del olika personer. Det bidrar till svårigheter att beräkna hur många personer som har postcovid.
- Socialstyrelsen har gjort en grov uppskattning som publicerades i februari 2022 där regionerna har fått inkomma med statistik baserat på offentlig primärvård och en uppskattning på den privata primärvården. När det gäller slutenvård och specialistvårdsuppgifterna har det hämtats från Patientregistret.
- Statistiken har samlats in mellan oktober 2020, då diagnoskoden infördes, till och med den 31 oktober 2021. Deras analys visar att 30 000 patienter med diagnosen postcovid vårdats inom primärvården och 5 700 patienter inom den specialiserade vården under pandemin. Statistiken visas på nästa sida.
- Mer uppdaterad statistik finns för patienter i slutenvården där information hämtas från patientregistret.
- Statistik som vi har tagit del av direkt från Region Västmanland visar att de använder sig av diagnosen för postcovid som Socialstyrelsen rekommenderar (U09.9 (ICD-10-SE)-Postinfektiöst tillstånd efter covid-19).
 - I Region Västmanland har 923 patienter fått diagnoskod U09.9 i (inkl. privata vårdcentraler), 2021-2023.
 - Dessa har tillsammans haft 2137 kontakter (alla yrkesgrupper och inkl. distanskontakt/telefon).
 - Det är hittills 56 patienter som fått diagnosen (eller fått förnyad diagnos) under 2023.
 - 160 remisser har skickats till Utredningsenhet postcovid varav 65 antagna (t o m okt 2022 när beslut togs att lägga ner utredningsenheten).

Kartläggning av situationen i regionen, bl a utifrån antalet bekräftade fall med postcovid, och jämförelse med andra regioner utifrån befintlig statistik.

Vilket fokus har området i regionens verksamhetsplanering?

lakttagelser

Som beskrivs på föregående sidor har Region Västmanland när remissflödet minskade och när det inte längre kommit in fler remisser till UPC valt att avveckla mottagningen.

Patienterna med symptom på postcovid kommer fortsättningsvis att hanteras i primärvården där även exempelvis vaccinering mot covid-19 sker. Det sker ingen resursförstärkning för att hantera denna patientgrupp, utan hantering sker likt andra patientgrupper med kroniskt trötthetssyndrom (CFS/ME), postintensivvårdssyndrom och komplexa symtom efter svår influensa eller sepsis.

En beskrivning av UPC verksamhet under 2022 görs i medicinklinikens årsberättelse för 2022.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningens förvaltningsplan 2022-2024 finns ingen beskrivning av postcovid, utan en generell beskrivning av läget kring uppskjuten vård samt vaccinationer och kostnader. Det finns inte heller någon beskrivning utifrån delårsrapport 2.

3

Sammanfattning

Sammanfattande slutsatser

Föreliggande förstudie syftar till att utgöra en fördjupad risk- och väsentlighetsanalys inom området och att revisorerna ska få ett underlag för att kunna ta beslut om behov av eventuell fördjupad granskning ska genomföras inom området.

Utifrån genomförd förstudie kan konstateras att Region Västmanland likt mer än hälften av landets regioner har haft en särskild enhet för hantering av patienter med postcovid. Utredningsenhet post covid även kallad UPC har vid tid för avveckling varit igång under ca 18 månader. De har hanterat över 160 remisser och via patientmöten träffat ca 65 patienter.

Primärvården är basen i vården för patienter med postcovid i Region Västmanland och likt övriga regioner i Sverige. Någon resursförstärkning har inte getts till primärvården för den här patientgruppen.

UPC avvecklades i samråd i Region Västmanland när behovet dvs remissflödet minskade kraftigt under sommaren och hösten 2022. Det finns i nuläget inga indikationer på att det ses en ökad tillströmning av dessa patienter till primärvården.

Det finns ett arbetssätt i primärvården, och genom egen erfarenhet, nationell erfarenhet samt från andra länder finns en kunskap om denna patientgrupp.

Merparten av patienterna blir bättre över tid, eller helt bra.

Postcovid har ingen aktiv del i regionens verksamhetsplanering. Arbetet fortgår i primärvården.

Vi kan utifrån styrande dokument inte se att det sker någon rapportering om postcovid förutom i Medicinklinikens årsberättelse för 2022 där en beskrivning av arbetet vid UPC finns.

Vår bedömning utifrån förstudien är att vi inte i dagsläget ser behov av en fördjupad utredning utifrån den information som vi har tagit del av.

2023-03-10

Henrik Fagerlind

Uppdragsledare

Louise Tornhagen

Projektledare